

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Kansalaisyhteiskunnan tehtävä ja panos Euroopan rakentamisessa"

(1999/C 329/10)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti täysistunnessaan 28. tammikuuta 1999 työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan nojalla antaa lausunnon aiheesta "Kansalaisyhteiskunnan tehtävä ja panos Euroopan rakentamisessa" sekä työjärjestyksen 11 artiklan 4 kohdan ja 19 artiklan 1 kohdan nojalla asettaa alakomitean valmistelemaan kyseistä aihetta koskevia töitä.

Alakomitea hyväksyi lausuntoluonnoksensa 30. elokuuta 1999. Esittelijä oli Anne-Marie Sigmund.

Komitea hyväksyi 22. ja 23. syyskuuta 1999 pitämässään 366. täysistunnessa (syyskuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 116 ääntä puolesta ja 2 vastaan 13:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Komitea järjestää puheenjohtajansa Beatrice Rangoni Machiavellin aloitteesta tämän vuoden lokakuussa konventin, jossa käsitellään järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan roolia ja panosta Euroopan rakentamisessa. Tässä konferenssissa on kolmen työryhmän määrä laatia konkreettisia ehdotuksia. Tilaisuuden aihe on loogista jatkoa komitean lausunnossa "Kansalaisten Eurooppa"⁽¹⁾ kehitetylle mallille. Sen mukaisesti konventin ei ole määrä olla yksittäinen tapahtuma, vaan se näyttää suuntaa komitean lähivuosien ohjelmalle.

1.2. Käsillä olevan lausunnon on laatinut alakomitea, jonka tavoitteena on ollut tukea asianmukaisilla valmistelutöillä konventin sujumista. Alakomitean jäsenet eivät ole katsoleet tehtäväkseen tarjota valmiita ratkaisuja, vaan pyrkivät lähestymään aihetta järjestelmällisesti, yksilöimään toimijat ja rajamaan institutionaalisessa kentässä toimintakehyksen konkreettisia ehdotuksia varten. Lausunnon viimeisessä osassa esitellään konkreettisia ratkaisumalleja, joita voidaan käyttää keskustelujen pohjana konferenssin eri työryhmissä.

2. Yleistä

2.1. Nyt päättyvässä olevalla 20. vuosisadalla ihmiset kokevat syvälekäyvän muutoksen, joka koskee eri elämänalojen sisältöjen lisäksi myös niiden rakenteita.

2.2. 1800-luvun lopussa Euroopassa syntyivät yhteiskunnalliset oikeudet, jotka johtivat 1900-luvulla sosiaaliseen oikeusvaltioon. Niiden merkitys rauhalle, poliittiselle vapaudelle, talouden kasvulle ja sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle on kiistämätön. Toisaalta on myös tarpeen vastata uusiin haasteisiin kuten maailmanlaajuistumiseen, joskin näiden muutosten muodon ja sisällön suhteen on vielä paljon avoimia kysymyksiä.

2.3. On selvää, että uudistuskeskustelua käydään myös yhteisön tasolla. Tavoitteenasettelun kehitys perustamissopimuksista Amsterdamin sopimukseen edellyttää rakenneuudistuksia, jotka on käynnistettävä ripeästi.

2.3.1. Tässä yhteydessä ei sovi unohtaa, että Euroopan yhdentymisaate perustui ajatukseen rauhan varmistamisesta eikä puhtaasti taloudellisiin näkökohtiin. Yhdentymisaate mainitaankin ensimmäisenä Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen johdanto-osassa (rauhan turvaaminen, panos järjestyneeseen ja elävään Eurooppaan sekä elintason säilyttäminen ja nostaminen).

2.3.2. Samalla Euroopan unionin tehtävät ovat vastaavasti laajentuneet; ne ulottuvat nykyisin alkuperäisistä – puhtaasti taloudellisista – vastuualueista ympäristöön, kansanterveyteen ja kuluttajansuojaan sekä koulutukseen, sosiaalipolitiikkaan ja työllisyyteen.

2.3.3. Kaikki tämä osoittaa, ettei "Euroopan yhdentymistä" tule käsittää tilaksi vaan prosessiksi, joka muuttuu jatkuvasti mutta kykenee myös reagoimaan muutokseen. Tässä valossa on ymmärrettävä myös Euroopan unionista Maastrichtissa solmitun sopimuksen johdanto-osa, jossa Euroopan unionia ei määritellä lopullisesti, vaan prosessi jätetään tietoisesti avoimeksi käyttämällä sanamuotoa "yhä läheisempi liitto".

2.4. Euroopan unionin on tällä hetkellä vastattava laajentamisen, yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja monien institutionaalisten ongelmien kaltaisiin arkaluonteisiin ja osittain hyvin tunnepitoisiin kysymyksiin. Lisäksi se kärsii kansalaistensa luottamuspulasta; nämä moittivat Euroopan unionia tehottomuudesta, muistuttavat demokratiavajeesta ja vaativat enemmän kansalaisläheisyyttä. Euroopan yhdentymisen tarvitsisi kuitenkin juuri nyt kipeämmin kuin koskaan kansalaisten sitoutumista ja tukea. Kumpikaan ei tällä hetkellä näytä riittävän varmalta.

2.5. Juuri kansalaisläheisyydestä (tai sen puutteesta) puhuttaessa mainitaan yhä uudelleen termi "kansalaisyhteiskunta". Siihen viitataan mitä erilaisimmissa yhteyksissä ilman, että viittaussuhde on aina selvä. Vaikuttaa lähes siltä, että "kansalaisyhteiskunnasta" on tullut muotisana, jota käytetään usein,

(1) EYVL C 313, 30.11.1992, s. 34.

vaikkei käy selvästi ilmi, mitä sanan käyttäjät sillä todella tarkoittavat. Kokemuksesta tiedetään, että keskustelussa voidaan päästä hyviin tuloksiin vain, jos ensin on päästy yksimielisyyteen sen perusteista. Alakomiteasta on siksi tärkeätä esitellä ensin kansalaisyhteiskunnan historialliset juuret ja kehitys, jotta se voi tämän jälkeen esittää tieteellisten teorioiden avulla vallitsevaa poliittista todellisuutta vastaavan määritelmän⁽¹⁾.

3. Historiallinen katsaus

3.1. Kansalaisyhteiskunnan käsitteen historiaa länsimaisessa politiikan teoriassa leimaa sen merkityssisällön vaihtelu, ja nyt on tärkeää poistaa tämä monitulkintaisuus kattavan käsitteenmäärittelyn avulla.

3.2. Valistukseen asti kansalaisyhteiskunta merkitsi tietyn tyyppistä, oikeudellisesti säänneltyä poliittista yhteenliittymää. Aristoteleelle *koinonia politikè* oli yhteiskunnallinen ulottuvuus, joka kattoi kaikki muut ulottuvuudet ja kohosi niiden yläpuolelle. Cicero käytti tässä yhteydessä nimitystä *societas civilis*. Myös keskiajalla kansalaisyhteiskunnan poliittinen määritelmä säilyi hallitsevana, mutta laajeni kuitenkin sikäli, että se ymmärrettiin nyt vastakohtana uskonnolliselle yhteisölle. Siten käsite maallistui. Tässä yhteydessä on syytä huomata, että käsitteet kansalaisyhteiskunta ja valtio ovat tässä perinteessä lähes samanmerkityksisiä. Näin nähtynä kansalaishenki on se moraalinen arvo, joka liitetään kansalaisyhteiskuntaan. Se merkitsee roomalaisen perinteen mukaisesti, että kansalaisyhteiskunnan jäsenet hyväksyvät kansalaisvelvollisuudet hoitaakseen.

3.3. Noin vuodesta 1750 lähtien kansalaisyhteiskunnan käsitteen merkitys näyttää kääntyvän lähes päinvastaiseksi. Sitä ei enää sijoitettu valtion kanssa samaan semanttiseen kenttään, vaan se sai yhä enemmän valtion vastakappaleen merkityspiirteitä. Nouseva porvaristo liberaaleine aatteineen oli nimittäin kaapannut kansalaisyhteiskunnan käsitteen poliitikasta erillisen yhteiskunnan alueen, markkinoiden ja yksityiselämän, nimitykseksi. Siihen liitetty moraalinen ja yhteiskunnallinen hyve ei enää ollut kansalaishenki, vaan kultivoituneisuus, millä tarkoitettiin hyviä tapoja ja moitteetonta käytöstä ihmisten välisessä kanssakäymisessä.

3.4. Fergusonilla oli mielessään tämä liberaali malli, kun hän lauloi kansalaisyhteiskunnan ylistyslaulua. Juuri tämä epäpoliittinen lähestymistapa häiritsi Hegelin ja Marxin kaltaisia 1800-luvun ajattelijoita, jotka arvostelivat sitä puolueelliseksi ja yksipuoliseksi. He yhdistivät kansalaisyhteiskunnan käsitteen pitkälti porvariston atomistiseen maailmankuvaan ja porvarillisen oikeuden aikaansaamaan suhteiden kaavamaiseen oikeudellistamiseen.

3.5. Liberalismi ja sosialismi riitelivät kansalaisyhteiskunnan käsitteestä, joka nyt määriteltiin poliittisen sektorin vasta-

kappaleeksi: edellinen näki siinä yksilönvapauden ja sopimukseen perustuvien yhteenliittymien tyyssijan, kun taas jälkimmäinen piti sitä valtasuhteiden ja luokkaerojen ilmauksena.

3.6. Merkille pantavaa on, että 1800-luvulta lähtien osa poliittisista ja yhteiskuntateoreetikoista on pyrkinyt poistamaan tämän ristiriidan "antiikin–keskiajan" ja "uuden ajan – porvarillisen" kansalaisyhteiskuntakäsitysten välillä samoin kuin jälkimmäisessä vallitsevan jaon liberaaliin ja sosialistiseen leiriin.

3.7. Näin muodostui Tocquevillen, Durkheimin ja Weberin ajatuksista nouseva modernin kansalaisyhteiskunnan tulkinta, jossa painotettiin samanaikaisesti neljää näkökohtaa:

- Kansalaisyhteiskunnalle ovat tyypillisiä enemmän tai vähemmän viralliset instituutiot. Tämä verkosto muodostaa itsenäisen yhteiskunnallisen alueen, joka on erillinen sekä valtiosta että perhe- ja yksityiselämästä tiukassa merkityksessä. Näillä instituutioilla on lukuisia funktioita (jotka ovat luonteeltaan paitsi taloudellisia myös uskonnollisia, kulttuurisia, sosiaalisia jne.), ja ne ovat yhteiskunnallisen integraation kannalta ratkaisevassa asemassa.
- Yksilöt kuuluvat kansalaisyhteiskunnan instituutioihin vapaaehtoisesti. Kansalaisyhteiskunnan muodostavien yhdistysten, yritysten ja ryhmien jäseniä ei koskaan pakoteta liittymään niihin, ei poliittisen velvoitteen eikä minkään muka "luonnollisen" yhteisöön kuuluvuuden perusteella.
- Kansalaisyhteiskunnan tukirunkona on laillisuus. Yksityselämän, mielipiteen- ja yhdistymisvapauden kunnioittamisen demokraattiset periaatteet muodostavat kansalaisyhteiskunnan normatiivisen tukirungon. Kansalaisyhteiskunta on riippumaton valtiosta, muttei millään muotoa oikeudellisesti sääntelemätön alue.
- Kansalaisyhteiskunta on kollektiivisen mielipiteenmuodostuksen ja kansalaisten edustuksen foorumi. Kansalaisyhteiskunnan organisaatiot muodostavat tärkeän "siteiten" yksilön ja valtion välille. Ilman niiden välitystoimintaa demokraattinen keskustelu ei olisi mahdollista.
- Kansalaisyhteiskunta luo eräässä kristillisessä ajattelusuuntauksessa tarkoitettun toissijaisuuden tilan; tämä toissijaisuusmalli antaa mahdollisuuden perustaa valtiosta riippumattomia mutta sen tunnustamia vallan tasoja.

4. Kansalaisyhteiskunta: Euroopan demokraattisten liikkeiden yhteinen nimittäjä

4.1. Eurooppalaisten yhteiskuntien muutokset ovat pääsyy siihen, että viime vuosina kansalaisyhteiskunnan käsite on saanut osakseen laajaa kansainvälistä mielenkiintoa niin käytännössä kuin teoreettisesti. On merkittävää, että täysin erilaisista historiallisista taustoistaan huolimatta sekä Länsi- että Itä-Euroopan kansalaisryhmät ja -liikkeet lähestyvät yhdessä tätä aihetta. Etsittäessä yhteiskuntamallia, joka tarjoaisi tasapainon rajoittamattoman individualismin ja esivaltaan perustuvan järjestyksen välillä, kansalaisyhteiskunnasta tuli paljon keskusteltu aihe.

⁽¹⁾ Ks. kohdat 6.1 ja 7.1.

4.2. Kun Länsi-Euroopassa ja Yhdysvalloissa etualalla oli kysymys, miten kansalaiset voisivat taas kehittää yhteishenkeä ja vahvistaa siten yhteisön edellyttämiä sosiaalisia siteitä, keskityttiin Keski- ja Itä-Euroopassa ensin purkamaan valtion kaikkivoipaisuus, joka oli kommunististen valtajärjestelmien perintöä.

4.3. Länsimaiden nykyiset vaikeudet eivät koske ainoastaan talous-, sosiaali- tai rahoitusala. Ne liittyvät ennen muuta kansalaisyhteiskunnan sisältä päin muuttuviin organisaatio- muotoihin sekä julkisen toiminnan rajoihin monitahoisessa yhteiskunnassa.

4.4. Keski- ja Itä-Euroopan valtioiden puolestaan ei ole osittain edelleenkin onnistunut yhtäältä herättää luottamusta uusiin valtiollisiin instituutioihin eikä toisaalta luoda vahvan kansalaisyhteiskunnan edellyttämiä rakenteita. Euroopan unionille tämä seikka on laajentumisen kannalta erityisen merkittävä. Myös komitea on jo tehnyt lukuisia aloitteita tukeakseen KIE-maita niiden rakennustyössä, ja näiden toimien jatkaminen on tärkeällä sijalla komitean työssä.

5. Yritys kansalaisyhteiskunnan kuvaukseksi

5.1. Kansalaisyhteiskunnasta ei ole yhtenäistä ja sitovaa teoriaa. Sen käsite on liiaksi sidoksissa yksittäisten yhteiskuntien konkreettisiin historiallisiin kehityskulkuihin ja liian normatiivinen salliakseen enemmän sitovuutta kuin sitoutumisen demokraattiseen järjestelmään. Kansalaisyhteiskunta on yläkäsite kaikelle sellaisten yksilöiden ja ryhmien yhteiskunnallisen toiminnalle, jotka eivät ole lähtöisin valtiosta eivätkä sen johtamia. Kansalaisyhteiskunnan erityispiirre on, että se on dynaaminen käsite, jolla kuvataan samanaikaisesti tilaa ja toimintaa. Kansalaisyhteiskunnan osallistumiseen perustuva malli sisältää myös mahdollisuuden vahvistaa luottamusta demokraattiseen järjestelmään ja luoda siten myönteisempi ilmasto uudistuksille ja innovaatioille.

5.2. Eräitä kansalaisyhteiskunnan käsitteen rakennuskiviä

5.2.1. Kansalaisyhteiskunnan kehittyminen on kulttuurinen prosessi, joten ”kulttuuri”⁽¹⁾ on kansalaisyhteiskunnan käsitteen määräävä osatekijä ja liittyy kaikkiin seuraavassa lueteltuihin käsitteisiin. Jos lähtökohdaksi otetaan kulttuurin – hyvin laaja – määritelmä tietyn yhteiskunnan jäsenille merkityksellisten arvojen muodostamana suuntautumisjärjestelmänä, jäsentää kulttuuri myös kansalaisyhteiskunnan toimintakenttää.

– Moniarvoisuus: Moniarvoisessa yhteisössä kukin jäsen päättää itse, millaisen panoksen hän antaa yhteisölle,

jonka tarkoituksena puolestaan on parantaa yhteiselämän edellytyksiä. Tämä ei koske pelkästään toiminnan sisältöä vaan myös sen muotoa, joten myös kansalaisyhteiskunnassa vallitsevat ajatustenvaihdon ja sosiaalisten kontaktien muodot yhdistävät moninaisia ryhmittymiä ja luovat tiettyä vakautta sen viestintään. Tässä yhteydessä on syytä huomata, ettei tämä julkinen keskustelu rajoitu pelkkään viestintään, vaan osallistujat vaihtavat myös normatiivisia sisältöjä. Tällainen erilaisten näkemysten ja asenteiden yhteensovittaminen ei tapahdu kuitenkaan itsestään, vaan edellyttää jatkuvaa halua ja valmiutta yhteisymmärrykseen. Moniarvoisesti rakentuneessa yhteiskunnassa jokainen yksilö tunnustaa toisen yksilön tasavertaiseksi ja väittelee tämän kanssa julkisessa keskustelussa. Tämä kaikki tapahtuu suvaitsevaisuuden ja vapaehtoisuuden periaatteiden mukaisesti. Esimerkkinä tästä voidaan mainita monipuoluejärjestelmän demokraattinen kulttuuri.

- Autonomia: Kansalaiset päättävät yhteiskunnallisen toimintansa muodoista itse. Tämän on tosin tapahduttava – kansalaisten muodostaman – valtion puitteissa, joka takaa perustuslakiin kirjattujen perusoikeuksien avulla yhteiskunnan toiminnan kehyykset. Autonomia edellyttää myös koulutuksen, uskonnon ja kulttuurin kaltaisia aatteellisia arvoja vartioivia riippumattomia instituutioita, jotka toimivat ihmisarvon takaajina, sillä tämän perusoikeuden takaminen ei kuulu yksinomaan valtiolle.
- Solidaarisuus: Kansalaisyhteiskunnan kantava voima on ”solidaarisuuden kulttuuri”, joka ilmenee valmiutena kohtuuteen ja velvollisuuksien noudattamiseen, joka on solidaarisen toiminnan edellytys. Kansalaisten toimintaa määrää heidän elämäkokemuksensa (kulttuuri, kasvatus, koulutus, kokemus), ja he hyötyvät muiden kansalaisten kanssa käymästään vuorovaikutuksesta.
- Julkisuus: Kansalaisyhteiskunta synnyttää viestintää ja luo siten sosiaalisen tilan, jota kutsutaan ”poliittiseksi julkisuudeksi”. Tälle ”poliittiselle julkisuudelle” on tyypillistä, että sen viestintärakenteet ovat hyvin ruohonjuuritasoisia. Tietoyhteiskunnasta on muodostunut varsin määräävä tekijä tässä julkisuudessa. Vaikka tietoyhteiskunta on eräänlaisena ”järjestäytymättömänä kansalaisyhteiskuntana” vielä toistaiseksi jossain määrin elitistinen yhteiskunta, on nähtävissä, että se tulee aiheuttamaan syvällekyviä muutoksia. Tämä ei koske vain kansalaisyhteiskunnan rakenteita vaan myös sen toimintaa.
- Osallistuminen: Kansalaisten poliittinen edustus tai toiminta voi toteutua elävässä demokratiassa kahdella tavalla:
  1. Lukuisten eri tasoisten poliittisten tehtävien kautta: Tässä tapauksessa kansalaisten osallistuminen toteutuu pääosin vaalitaisteluissa käytävien keskustelujen ja niihin liittyvien vaalien kautta.
  2. Eturyhmien ja kansalaisliikkeiden kautta: Tässä tapauksessa kansalaiset ovat jäseniä yhdistyksissä, jotka hankkivat erikoistunutta ruohonjuuritasoa tietoa yhteiskunnan eri alojen näkökohdista. Nämä organisaatiot osallistuvat julkisiin tiedotus- ja viestintäprosesseihin ja

(1) Laajemmassa mielessä kulttuuriksi määritellään aiemmin ja nykyään vallitseva (aineellinen tai aineeton) arvo- ja tarvejärjestelmä. Kulttuuri määrää arvojen ja tarpeiden hierarkian sekä ”tavat”, joilla arvoja pidetään yllä ja tarpeet tyydytetään.

ovat näin osaltaan muodostamassa yhteistä käsitystä yleisestä edusta. Tällainen kansalaisosallistumisen muoto vastaa "kansalaisyhteiskunnan" käsitettä.

- Koulutus on yksi kansalaisyhteiskunnan perustekijöistä. Koulutuksen kautta välittyvät ihmisten yhteiselämän keskeiset arvot. Koulutuslaitoksen toimijat määräävät mittapuut, joiden mukaan kansalaisyhteiskunta kehittyy. Sen vuoksi koulutuspolitiikkaa ei voi jättää yksinomaan valtion huoleksi.
- Vastuu: Kansalaisyhteiskunta ei ole vain foorumi, jolla puolustetaan yksilön oikeuksia, vaan nämä oikeudet liittyvät yleistä etua koskeviin velvollisuuksiin. Näitä velvollisuuksia täyttäessään kansalaisyhteiskunnan jäsenten täytyy voida vastata tekemisistään muiden edessä. Tästä syystä kansalaisyhteiskunta on ihanteellinen paikka tietynlaisen yhteishengen ilmenemiselle, sillä se on yhteisvastuuseen perustuva yhteisö.
- Toissijaisuus: Tämän periaatteen mukaisesti järjestyneessä poliittisessa ja yhteiskunnallisessa järjestelmässä alataso on etusijalla: ylempi taso ryhtyy toimiin vasta sitten, jos alemman tason voimavarat eivät riitä. Kansalaisyhteiskunnasta puhuttaessa toissijaisuus tulee ymmärtää myös ulkoisesti eli suosituksena antaa kansalaisten itse käsitellä itseään koskevia ongelmia.

5.3. Kansalaisyhteiskunta nykyisessä keskustelussa

5.3.1. Teoreettinen keskustelu lähtee karkeasti ottaen kolmesta lähtökohdasta:

- Liberalismin perinteessä kansalaiset nähdään yhteiskunnan taloudellis-rationaalisina osina, jotka määrittyvät ensisijaisesti oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa kautta. He järjestäytyvät eturyhmiin ja valvovat, että valtio takaa universaalit yksilönvapautta koskevat oikeudet. Kansalaisten yhteiskunta toteutuu yksilöllisten kansalaisoikeuksien mahdollisimman täydellisellä täytäntöönpanolla. Painopiste on liberaalien periaatteiden soveltamisella.
- Kommunitarismien teoriassa kansalaiset käsitetään itse valittujen arvojen avulla muodostetun yhteisön jäseniksi. Heidän on sopeutettava toimintansa yhteisön tavoitteisiin, ja yhteisö puolestaan on tarpeellinen yksilön ja valtion välisenä verkostona.
- Kolmas teoreettinen lähestymistapa on diskursiivisen demokraatian teoria, joka on välitysyrittäjä liberalistien ja kommunitaristien välillä. Se perustuu viestinnän ja vuorovaikutuksen käsitteisiin: tämän viestintärakenteen puitteissa kansalaisyhteiskunta luo "poliittisen julkisuuden". Siinä käytävään demokraattiseen keskusteluun tuodaan mielipiteiden lisäksi myös normatiivisia sisältöjä. Näin informaatioprosessista tulee myös päätöksentekoprosessi, jossa kansalaisyhteiskunta sopii yhteisistä arvoistaan. Niiden täytäntöönpano esimerkiksi oikeudenmukaisuutta tai vähemmistöjen suojaa koskevissa kysymyksissä on sitten demokraattisten instituutioiden (valtion) tehtävä.

6. Valtio, markkinat, kansalaisyhteiskunta

6.1. On kiistämätöntä, että sosiaalinen oikeusvaltio on edistänyt poliittista vapautta, talouskasvua ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Aiempien poliittisten ja talusteorioiden valtiomarkkinat-akselille perustuva kaksijakoinen malli jätti enemmän tai vähemmän huomiotta tämän parin ulkopuolelle jäävät suhteet, jotka ovat lähimpänä inhimillistä ja yhteiskunnallista todellisuutta.

6.2. Valtioyhteisön kolmantena osana kansalaisyhteiskunnan aate on hyvin merkittävä. Kun valtioyhteiskunnan teoreettisessa mallissa kansalaiset nähdään ensi sijassa valtion kansalaisina (valtiosta käsin määräytyvissä suhteissa), talousyhteiskunnan malli määrittelee kansalaisen markkinoille osallistujaksi. Kansalaisyhteiskunnassa kansalainen on välittäjä näiden kahden poolin välillä, sillä hänessä itsessään ruumiillistuvat kaikki näkökohdat (homo politicus – homo oeconomicus – homo civicus).

7. Järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta

7.1. Järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta voidaan abstraktisti määritellä kaikkien sellaisten organisaatiorakenteiden kokonaisuudeksi, joiden jäsenet edistävät yleistä etua demokraattisen neuvotteluprosessin ja yhteisymmärryspyrkimyksen avulla ja jotka toimivat myös välittäjinä julkisen vallan ja kansalaisten välillä. Sen roolin myönteisyys riippuu ratkaisevasti siitä, missä määrin järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan toimijat ovat valmiit julkisessa ja demokraattisessa keskustelussa edistämään yhteisymmärrystä ja hyväksymään demokraattisessa päätöksentekoprosessissa syntyneet tulokset.

7.2. Dynaamisesta näkökulmasta katsoen järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta voitaisiin määritellä kollektiivisen oppimisen foorumiksi. Monitahoisissa yhteiskunnissa, joita ei voida ohjailta keskitetysti, ongelmat voidaan ratkaista vain kansalaisten aktiivisen osallistumisen avulla. Erilaiset yhteiskunnalliset kokeilumuodot samoin kuin moniarvoiset keskustelufoorumit ovat edellytys "älykkäälle" demokratialle, joka voi luoda jatkuvan yhteiskunnallisen oppimisprosessin. Näin nähtynä kansalaisyhteiskunta on "demokratiaan valmistava koulu".

7.3. Tämä pätee vastaavasti myös yhteisön tasolla, mutta lisäksi tulee se, että Euroopan yhdyntymisprosessi asettaa kansallisvaltion uuteen mittasuhteeseen ja yhä useammista ihmisistä tuntuu, etteivät kansallisvaltion suvereeniusvaatimukset vastaa enää yhteiskunnallista todellisuutta. Työllisyys- ja ympäristöongelmia sekä hyvinvointia ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta koskevia kysymyksiä ei voida enää käsitellä vain kansallisvaltioiden tasolla.

8. Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan toimijat

- 8.1. Järjestäytyneeseen kansalaisyhteiskuntaan kuuluvat
- työmarkkinaosapuolet

- yhteiskunnallis-taloudelliset edustusorganisaatiot, jotka eivät ole tiukasti ottaen työmarkkinaosapuolia
- hallituksesta riippumattomat organisaatiot (engl. NGO's, *Non-Governmental Organisations*), jotka yhdistävät kansalaisia ajamaan yhteisiä etuja, esim. ympäristöjärjestöt, ihmisoikeusjärjestöt, kuluttajansuojajärjestöt, hyväntekeväisyysjärjestöt, koulutusjärjestöt jne.
- yhteisöstä lähtöisin olevat organisaatiot, jotka syntyvät yhteiskunnan keskuudesta ruohonjuuritasolta ja pyrkivät jäsentensä määrittämiin tavoitteisiin, esim. nuorisojärjestöt, perhejärjestöt sekä kaikki organisaatiot, joiden kautta kansalaiset voivat osallistua yhteisön elämään
- uskonnolliset yhteisöt.

9. Kansalaisyhteiskunnan rooli yhteisön tasolla – kansalaisvuoropuhelu

9.1. Euroopan yhdentymisprosessin myötä on muodostunut myös yhteisön tason kansalaisyhteiskunta, joskin sen edustusten organisoitumisen ja edustavuuden aste vaihtelevat. Skaala ulottuu tilanteen mukaan toimivista lobbaustoimistoista pitkälle organisoituneisiin yhdistyksiin. Kaikki nämä organisaatiot vaativat edustus- ja osallistumisoikeutta oman alansa asioissa. Rakentavaa panosta Euroopan rakennustyöhön voidaan kuitenkin odottaa vain niiltä organisaatioilta, joilla on tietyt organisatoriset perusrakenteet ja jotka ovat omalla alallaan laadullisesti ja määrällisesti edustavia.

9.2. Unionin tason järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan toimijoille on tyypillistä jäsenvaltiotason mallin mukaan omaksuttu välittäjätehtävä. Esimerkkinä tästä voidaan eurooppalaiset työmarkkinaosapuolet, jotka ovat tuoneet kansalliset viestintästrategiansa yhteisön tason virallisiin neuvottelumenettelyihin. Tämä yhteiskunnallinen vuoropuhelu on perimmänsä yhteisymmärryksen pyrkivä päätöksentekomenetely, jonka osapuolten toiminnalla on Amsterdamin sopimuksen tultua voimaan lähes perustuslain kaltainen oikeusperusta. Yhteiskunnallisen vuoropuhelun merkitys sosiaali- ja työmarkkinapolitiikan keskeisillä aloilla, kuten työmarkkinasuhteissa, on kiistämätön. Erityisesti on syytä korostaa sen esikuvatehtävää toteutettaessa järjestäytyneelle kansalaisyhteiskunnalle ominaista viestintämuotoa, jossa vuoropuhelu ymmärretään kehittyväksi ja tuloshakuiseksi prosessiksi. Yhteiskunnallisen vuoropuhelun osapuolet ovat siten asettaneet mittapuut poliittisen kulttuurin muodolle, joka tulisi ulottaa yhteiskunnallisen vuoropuhelun ulkopuolisille alueille.

9.3. On jo olemassa lukuisia aloitteita yhteisön tason demokraattisten keskustelurakenteiden luomiseksi yhteiskunnallisen vuoropuhelun rinnalle. Komissiossa pääosasto V:llä on keskeinen rooli kansalaisvuoropuhelun konkreettisesti edistämiseksi. Sen aloitteesta järjestettiin maaliskuussa 1996 ensimmäinen "Euroopan sosiaalipoliittinen foorumi", jossa luotiin "kansalaisten kanssa käytävän vuoropuhelun" käsite.

Tiedonannossaan yhdistysten ja säätiöiden tukemisesta Euroopassa⁽¹⁾ komissio tarttui tähän ehdotukseen ja asetti poliittiseksi tavoitteeksi "kansalaisjärjestöjen ja yhteisön toimielinten välisen kattavan vuoropuhelun aikaansaami(s)en. Tällä vuoropuhelulla on tarkoitus täydentää kansallisten viranomaisten poliittista vuoropuhelua ja työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua". Komitea käsitteli tiedonannosta antamassaan lausunnossa⁽²⁾ kyseistä aihepiiriä edelleen ja totesi mm. seuraavaa: "Järjestäytymällä kansalaiset voivat saada yhteiskunnallisiin kysymyksiin liittyviä käsityksiään poliittisten päättäjien kuuluviin entistä tehokkaammin. Parlamentaarisen tason ulkopuolisten demokraattisten rakenteiden vahvistaminen on tapa syventää käsitettä 'kansalaisten Eurooppa' ja antaa sille konkreettista sisältöä."

9.4. Kansalaisvuoropuhelulle lankeaa unionin tasolla luonnostaan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan viestintäfoorumin osa. Olisi kuitenkin väärin nähdä se yhteiskunnallisen vuoropuhelun vaihtoehdona tai kilpailijana. Kansalaisvuoropuhelua on pikemmin tarkasteltava yhteiskunnallisen vuoropuhelun tarpeellisuutta täydentäjänä, johon työmarkkinaosapuolet osallistuvat kulloinkin käsiteltävän aihepiirin mukaan siinä missä muutkin järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan toimivaltaiset toimijat. On Euroopan edun mukaista parantaa ja laajentaa kaikkia rakenteita, jotka mahdollistavat Euroopan kansalaisten osallistumisen yhteiseen rakennustyöhön.

9.5. Eurooppaan on luotava poliittinen julkisuus, joka tarjoaa avoimuutta ja edellyttää osallistumista. Moderneissa yhteiskunnissa tämän poliittisen julkisuuden luovat pääasiassa joukkoviestimet, jotka eivät kuitenkaan yleensä ole kovin kiinnostuneita aiheesta "Eurooppa". Artikkelit rajoittuvat useimmiten päiväkohtaisiin aiheisiin ja levikkiä kasvattaviin muistutuksiin yhteisön puutteista. Siksi ei olekaan kummallista, että kansalaisten epäluulo "Brysseliä" – jota käytetään synonyymina kansasta etäännyneelle byrokralialle ja epäselville päätöksentekorakenteille – kohtaan on lisääntynyt. "Kansalaisläheisyyden puutteesta" ja "demokratiavajeesta" on tullut Eurooppaan liitettyjä iskusanoja.

9.6. Järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla on siten unionin tasolla tärkeä tehtävä edistää julkista ja demokraattista keskustelua. Komitea kykenee tehtävänasettelunsa perusteella järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan foorumina sekä takamaan kansalaisläheisyyden että antamaan panoksensa demokraattiseen päätöksentekoprosessiin. Sen jäsenet ovat järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan välittömiä edustajia ja edustavat kokonaisuutena viestintätoiminnan verkkoa, joka muodostaa "elävänä elämänä" kansalaisyhteiskunnan välttämättömän toimintapohjan.

9.7. Komitea pahoittelee tässä yhteydessä, että komission tiedonannossa "Yhdistysten ja säätiöiden tukemisesta Euroopassa" ja kertomuksessa toisesta Euroopan sosiaalipoliittisesta foorumista 1998 mainitaan kansalaisvuoropuhelun areenoina vain komissio ja Euroopan parlamentti, kun taas komitea jätetään tyystin huomiotta.

(1) KOM(97) 241 lopull.

(2) EYVL C 95, 30.3.1998, s. 99.

10. Komitea järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajana

10.1. Rooman sopimuksilla perustetun talous- ja sosiaali-komitean myötä alakohtaiset intressit tuotiin mukaan eurooppalaiseen päätöksentekoon, ja komiteasta tehtiin järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustaja yhteisön tasolla. Komitean erityisasema järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajana johtuu siis sen institutionaalisesta asemasta, vastuualueista ja kokoonpanosta. Siksi se näyttäneen tämän vuoden lokakuussa pidettävässä konventissa suuntaa kansalaisvuoropuhelun tulevalle kehitykselle.

10.2. Komitean jäsenet

10.2.1. Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 257 artiklan mukaan komitea muodostuu "talous- ja yhteiskuntaelämän eri alojen edustajista, erityisesti tuottajien, maanviljelijöiden, liikenteenharjoittajien, työntekijöiden, kauppiaiden ja käsityöläisten, vapaiden ammattien harjoittajien sekä yleisen yhteiskunnallisen edun edustajista." Tämä vain esimerkinomainen luettelo on jätetty tietoisesti avoimeksi ja vastaa siten parhaiten järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kehittyvää luonnetta.

Avoimeksi jää, heijastaako komitean jäsenistön nykyinen rakenne todella 40 viime vuoden aikana tapahtunutta yhteiskunnallista muutosta.

10.2.2. Komitean jäsenet ovat yleensä jäsenvaltioiden edustusjärjestöjen nimittämiä mutta eivät näiden ohjeisiin sidottuja. Heidän edustajuutensa on siten täysin sitoumukseton, mutta he soveltavat toki työhönsä sitä asiantuntemusta, jonka perusteella heidät on nimetty. Siten jäsenet edustavat järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan moniarvoisia etuja. Lisäksi heidän on noudatettava velvoitetta toimia yleisen edun mukaisesti (EY:n perustamissopimuksen 258 artiklan kolmas kohta: "He hoitavat tehtävänsä yhteisön yleisen edun mukaisesti täysin riippumattomina."). Näin ollen komitean poliittiset päätökset eivät synny automaattisesti eturyhmien välisen kilpailun tuloksena, ja komitean työtapana on suurin piirtein järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan toimintaperiaatteiden mukainen. Myös komitean lausuntojen laatimistapa (valmisteluryhmä – jaosto – täysistunto) vastaa kansalaisyhteiskunnan viestinnän johtajatuksena olevaa yhteisymmärryksen periaatetta. Näin jäsenten toiminnan perusteet ja komitean päätöksentekotapa tasoittavat osaksi komitean jäsenrakenteen tiettyä yksipuolisuutta.

10.2.3. Komitean asema järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajana ei perustu vain sen identiteettiin Euroopan unionin toimielimenä vaan myös sen kolmeen ryhmään. Komitea sisällytti työjärjestykseensä tämän ryhmittymisoikeuden neuvoston nimitysohjeista vuodelta 1958 lähinnä komitean työskentelyn helpottamiseksi. Lisäksi oli tarkoitus selvittää, ettei komitea koostu jäsenvaltiokohtaisista valtuuskunnista vaan eurooppalaisista ryhmistä, joilla on yhteisiä etuja

puolustettavanaan. Tätä vastaa myös komitean käsitys itsestään järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan puolestapuhujana.

10.3. Komitean rooli unionin institutionaalisessa rakenteessa

10.3.1. Komitean rooli neuvoa-antavana elimenä voidaan määrittellä havainnollisimmin suhteessa muihin toimielimiin ja erityisesti Euroopan parlamenttiin: komitea takaa kansalaisyhteiskunnan osallistumiseen perustuvan mallin täytäntöönpanon, mahdollistaa kansalaisyhteiskunnan osallistumisen päätöksentekoon ja vähentää osaltaan tiettyä "demokratiavajetta" ja vahvistaa näin demokraattisten päätöksentekoprosessien legitimitteettiä.

10.3.2. Demokratia ilmenee yleisenä tahtona, joka muodostetaan enemmistöpäätöksillä. Jotta vähemmistö voi hyväksyä enemmistön tahdon, on enemmistön ja vähemmistön välillä vallittava tietty yhtenäisyys, niillä on oltava yhteinen identiteetti. Valtiotasolla tämä ei yleensä ole ongelma; tällöin yhteinen identiteetti määritellään (demos-käsitettä laajasti tulkiten) yhteisen kansallisuuden (ts. tietyllä alueella asuminen), yhteisen kulttuurin, yhteisen kielen ja yhteisen arvojärjestelmän perusteella.

10.3.3. Unionin tason demokraattisessa päätöksenteossa tarvitaan kuitenkin lisäperusteita eurooppalaisen identiteetin luomiseksi. Niin kuin unionin kansallisuus määrittää kaikkien jäsenvaltioiden kansallisuuksien summaksi, on myös "eurooppalainen ihminen" yhteistulos (tai synteesi) monista (kansallisista) identiteettitekijöistä, jotka kokonaisuutena perustuvat yhteiseen perinteeseen sekä demokratian ja ihmisoi-keuksien arvoihin.

10.3.4. Tämä tarkoittaa kuitenkin, että demokratian on unionin tasolla – vielä enemmän kuin jäsenvaltioiden tasolla – tarjottava erilaisia osallistumiskanavia, joiden kautta kansalaiset erilaisine identiteetteineen ja identiteettikriteereineen tulevat edustetuiksi ja joissa otetaan huomioon eurooppalaisen identiteettikäsitteen monimuotoisuus.

10.3.5. Euroopan kansalaiset valitsevat Euroopan parlamentin valtioiden kansalaisina (jotka ovat asettuneet asumaan tiettyyn jäsenvaltioon), eli he käyttävät demokraattista oikeuttaan kansallisen (alueellisen) identiteettinsä puitteissa.

10.3.6. Kansalaisten identiteetti toteutuu kuitenkin myös siten, että he kuuluvat kansalaisyhteiskunnan moninaiisiin yhteiskunnallisiin ryhmiin. Euroopan parlamentin edustus ei kata näitä identiteettitekijöitä, jotka liittyvät kansalaisten tehtävään järjestäytyneessä kansalaisyhteiskunnassa. Komitea järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajana ottaa huomioon kuitenkin juuri nämä identiteettitekijät: siten komitea edistää demokratisoitumista yhteisön tasolla ja voi todeta suhteessa parlamenttiin tuovansa aitoa lisäarvoa Euroopan demokraattiseen päätöksentekoon. Jo toimivaltansa perusteella komitea ei voi olla parlamentin kilpailija, vaan muodostaa sen legitimitettiin mielekkään täydennyksen.

11. Komitean roolia tukevat toimet

11.1. Yhteistyö komission kanssa: Jatkuvat työsuhteet komissioon ovat läheiset ja molempia osapuolia tyydyttävät. Tästä huolimatta tulisi luoda yhteyksiä yksittäisiin komission jäseniin, jotta komissio pyytäisi nykyistä useammin komitean lausunnon ennen varsinaista päätöksentekoa. Varsinkin kysymyksissä, jotka koskevat komiteassa edustettuina olevia yhteiskunnallisia eturyhmiä, komiteaa tulisi kuulla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, ja sillä tulisi olla mahdollisuus antaa ainakin oma-aloitteinen lausunto.

11.2. Yhteistyö neuvoston kanssa: Neuvoston puheenjohtajat asettavat yleensä muutamia sisällöllisiä painotuksia. Komitean tulisi laajentaa jo nyt hyvin toimivaa valmisteluvaiheen yhteistyötä ja toteuttaa kunkin puheenjohtajakauden aikana liitännäistoimia (oma-aloitteisia lausuntoja, itse paikalla järjestettäviä kuulemisia ja muita tilaisuuksia, yhteisiä aloitteita kulloisenkin puheenjohtajamaan kanssa).

11.3. Yhteistyö Euroopan parlamentin kanssa: Amsterdamin sopimuksella parlamentille (ja sen valiokunnille) annettiin mahdollisuus pyytää komitealta lausuntoja. Tässä yhteydessä komitean ja Euroopan parlamentin toimielinten välisellä työryhmällä on poliittisesti varsin kauaskantoinen avainasema. Jos tästä onnistutaan luomaan kestävä perusta tulevalle yhteistyölle, voidaan Euroopan kansalaisten nykyistä vieraantuneisuutta yhteisön toimielimistä mahdollisesti vähentää sekä muistuttaa kansalaisia heitä edustavien organisaatioiden välityksellä heidän vastuustaan Eurooppaa kohtaan ja motivoida heitä yhteistyöhön.

11.4. Yhteistyö alueiden komitean kanssa: AK:n kautta toteutuva paikallis- ja aluetason etujen puolustaminen ei ole millään lailla ristiriidassa talous- ja sosiaalikomitean toiminnallisiin tekijöihin perustuvan edunvalvonnan kanssa, vaan monissa tapauksissa se päin vastoin täydentää tätä. Myös tässä voitaisiin hyödyntää synergia vaikutuksia. Työvaliokunta otti ensi askeleen kohti tällaista yhteistyötä tämän vuoden heinäkuussa asettaessaan AK:hon yhteyttä pitävän komitean, joka seuraa aiheesta "Lasten hyväksikäyttö ja seksimatkaileu" annetun komitean lausunnon⁽¹⁾ jatkotoimia ja toteuttaa yhdessä AK:n kanssa yhden lausunnon tehdyistä ehdotuksista, Euroopan lapsiystävällisten kaupunkien verkon perustamisen.

Komitean tulisi pyrkiä nykyistä tarmokkaammin tämänkaltaiseen aihekohtaiseen yhteistyöhön.

12. Komitean "Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunta" -toimintasuunnitelman luominen

12.1. Komitea on oikea paikka kansalaisvuoropuhelun laajentamiseen. Sen vuoksi sen olisi luotava mahdollisimman pian sellaisia rakenteita, että tätä vuoropuhelua voidaan käydä

myös järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan niiden toimijoiden kanssa, jotka eivät tällä hetkellä ole komiteassa edustettuina. Näin komitea edistäisi ratkaisevasti osallistuvan demokratiamallin laajentamista.

12.2. Komitea on järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan virallinen kohtauspaikka.

Tulisi perustaa sopiva "Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunta" -organisaatorakenne, joka tekisi pikaisesti laadittavassa toimintasuunnitelmassa seuraavia toimintatasoja koskevia aloitteita:

- Komiteassa järjestettävät tilaisuudet mutta myös sen ulkopuolella järjestettävät kuulemiset voisivat tarjota osallistumismahdollisuuden nykyistä laajemmalle yleisölle. Tällaiset keskusteluun perustuvan mielipiteenmuodostuksen ja päätöksenteon mahdollisuudet voisivat antaa arvokkaan panoksen kansalaisvuoropuhelun kehittämiseksi.
- Lisäksi tässä yhteydessä voidaan vahvistaa ja laajentaa toimielinten välisiä yhteyksiä. Pyöreän pöydän keskusteluilla, joihin osallistuu ulkopuolisia asiantuntijoita, voidaan valmistella yhteisiä lausuntoja.
- Suuri käyttämätön potentiaali piilee myös ryhmien asiantuntijoiden usein varsin korkealaatuisissa töissä, joita ei hyödynnetä riittävästi. Journalistisesti tai tieteellisesti toimitettuina nämä kansalaisyhteiskuntaa käsittelevät kirjoitukset voisivat lisätä komitean jäsenten tietämystä ja kiinnostaa myös suurta yleisöä.

12.3. Komitea eurooppalaista identiteettiä kehittävänä forumina: Kuten jo mainittiin, eurooppalainen identiteetti on monitasoinen ja koostuu erilaisista identiteettitekijöistä, joista tärkein on yhteisen, ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen perustuvan arvojärjestelmän tunnustaminen.

- Saksa teki neuvoston puheenjohtajanaan aloitteen "Euroopan kansalaisten perusoikeuskirjan" laatimisesta. Kuten Saksan oikeusministeri totesi Kölnin huippukokouksessa, "yhteisen arvojärjestelmän luominen on unionin kansalaisten kannalta niin merkittävä asia, että sille tulisi saada mahdollisimman suuri demokraattinen oikeutus".
- Komitea voi järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajana lisätä ratkaisevasti tätä demokraattista oikeutusta. Se antaa tästä aiheesta oma-aloitteisen lausunnon, ja sitä kuullaan Suomen puheenjohtajakauden aikana tarkemmin määriteltävässä komiteamenettelyssä, jolla on tarkoitus laatia luettelo perusoikeuksista.
- Jo ennen lausunnotyönsä aloittamista komitea voi taata mahdollisimman monien järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan tärkeiden toimijoiden osallistumisen järjestämällä kuulemismenettelyjä ja -tilaisuuksia.

⁽¹⁾ EYVL C 284, 14.9.1998, s. 92.

12.4. Komitea järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan sil-
lanpäänä laajentumisprosessissa:

- EU:n laajentumisesta puhuttaessa ei voida painottaa liiaksi komitean työn sitä osa-aluetta, jolla avustetaan kansalaisyhteiskunnan rakenteiden luomista niissä maissa, joissa tätä yhteiskuntamallia ei ole vielä kyetty ainakaan täysimittaisesti toteuttamaan. Uusien jäsenten integroiminen unioniin edellyttää oikeudellisten, taloudellisten, sosiaalisten ja poliittisten kriteerien täyttymisen lisäksi vertailukelpoisia rakenteita, joiden avulla jo mainittujen yhteisten arvojen toteuttaminen on myös todella mahdollista.
- Komitea on jo tehnyt suuria ponnistuksia helpottaakseen komitean tai kansallisten talous- ja sosiaalineuvostojen kaltaisten rakenteiden perustamista hakijamaissa: neuvoa-
antavissa sekakomiteoissa komitea tekee yhteistyötä hakijamaiden niiden elinten kanssa, joiden on määrä luoda tällaisia rakenteita. Se järjestää vastavuoroisia vierailuohjelmia ja avustaa yksittäistapauksissa myös teknisissä ja hallinnollisissa kysymyksissä. Yhdessä kulloisenkin vastaa-

van jaoston ja muiden asiaa jo käsittelevien hallintoyksiköiden kanssa kohdassa 12.2 mainitulla toimintasuunnitelmalla voitaisiin ottaa arvokkaita lisäaskeleita tähän suuntaan.

13. Tiivistelmä

Uudet poliittiset organisaatiomuodot, jollainen Euroopan unioni varsinkin nyt Amsterdamin jälkeisessä vaiheessa on, edellyttävät uusia ideoita. Parhaillaan käynnissä olevan paradigman vaihdoksen kaltaisten muutosten aikoina tarvitaan visioita ja yhteisiä ponnisteluja niiden toteuttamiseksi. Euroopalle tämä aika ennen mahdollista laajentumista asettaa suuren haasteen ponnistella paitsi suurten yhteiskunnallis-taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi myös demokratiaan sitoutumisen, legitimeetin ja yhteisiin arvoihin perustuvan eurooppalaisen identiteetin toteuttamiseksi käytännössä.

Komitealla on mahdollisuus seurata tätä kehitystä ja edistää tehokkaasti Euroopan yhteen kasvamista Maastrichtin ja Amsterdamin sopimuksen hengen mukaisesti.

Bryssel 22. syyskuuta 1999.

*Talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

LIITE

talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon**(työjärjestyksen 47 artiklan 3 kohdan nojalla)**

Seuraava muutosehdotus, jolle annetuista äänistä yli neljännes oli puoltavia, hylättiin käsittelyssä.

Kohta 12.1

Lisätään toisen ja kolmannen virkkeen väliin seuraavaa:

”Tällaiseen laajennettuun vuoropuheluun kuuluvilla toimilla tulisi voida lisätä myös sellaisten henkilöiden osallistumista, jotka olematta TSK:n jäseniä kuuluvat komiteassa nykyisin edustettuina oleviin organisaatioihin.”

Perustelu

On ongelmallista, että kaikille organisaatioille ei tätä nykyä ole tilaa TSK:ssa. Sen lisäksi tiedon levittäminen komitean tosiasiallisesta toiminnasta komitean omissa organisaatioissa on ongelmallista. Komitean omissa organisaatioissa on lisäksi asiantuntemusta, jota ei hyödynnetä normaalissa komiteatyöskentelyssä. Näitä tietoja voitaisiin hyödyntää erilaisin sisäisin tai ulkoisin järjestelyin, ja asianomaiset henkilöt saisivat samalla enemmän tietoa työskentelystämme.

Äänestyksen tulos

Jaa-ääniä: 40, ei-ääniä: 27, tyhjiä: 11.
